

ELEMENTE DE ECUMENISM ÎN SATUL ROMÂNESC

Ionuț LĂPĂDAT

Sibiul, în anul 2007, a găzduit lucrările celei de-a treia Adunări ecumenice mondiale¹, eveniment care, între 4 și 9 ale lunii septembrie, i-a reunit la dialog și nu atât de mult la comuniune² pe membrii diferitelor culte creștine din lume. Cronica acelor zile enumeră dialogul teologico-dogmatic, pe diverse nivele, al participanților, la diferite momente liturgice, științifice și culturale.

Elemente de ecumenism în satul românesc este numele expoziției care, cu acest prilej, a fost deschisă în cadrul Complexul Național Muzeal „ASTRA” din Sibiu, în Galeria din subsolul Casei Hermes (Piața Mică, nr. 11) și care a căutat să surprindă principalele motive și argumente care pe omul din lumea satului românesc l-au angajat într-o unitate de viață, de cele mai multe ori, indiferent de confesiune.

Expoziția s-a compus din module care sublimau mesajul unității. În satul românesc existând multe astfel de elemente care sugerează unitatea și întâlnirea „a toată lumea”³ în Dumnezeu, au fost „utile” în a compune imaginea ideii de unitate în satul românesc.

Creația, Acasă, Roata de car, Potirul, Tâmplarul ecumenic, Judecata, Masa, Facerea Pâinii, Ciorba de bolovan sunt numele modulelor⁴ care au compus expunerea.

1. **Creația** este un fapt ecumenic. Este opera unui singur Creator. Este opera lui Dumnezeu. Dacă ne gândim la o roată de car, acesta traduce cel mai bine acest fapt. Și anume, punctul de forță al roții este „butucul”, din care pornesc în diferite direcții spițele. Dumnezeu este unicul Creator, iar opera Sa diversă. Ca oameni suntem diferiți, la fel cum lumile în care trăim, diferite. Toate spițele roții ajung pe aceeași circumferință. Circumferința este una singură, altfel n-ar fi posibilă rotirea și mersul roții. Circumferința se tâlcuiește în cazul de față prin unitate, altfel spus, o unitate a diversității, drumul spre un singur Dumnezeu, mărturisit în aceeași credință. Această roată de car este ținută de mâinile lui Dumnezeu, Cel care-i hotărăște mișcarea și sensul, cu alte cuvinte, toate pornesc din mâinile Lui, și ajung tot la El. La un singur Dumnezeu.

2. **Acasă** este locul în care ne-am născut. Unul din factorii care-și pun o mare amprentă peste felul cum arată „Acasă” este credința, confesiunea, religia. Acasă,

¹ Prima Adunare Ecumenică Europeană a avut loc la Basel, în Elveția, în 1989, într-un mediu preponderent protestant. A doua întâlnire a fost la Graz, în Austria, într-un mediu catolic. Sibiul a fost ales pentru cea de-a treia ediție și din considerentul că este un oraș preponderent cu credincioși ortodocși. La prima ediție au participat 700 de delegați din întreaga Europă. Adunarea Ecumenică se desfășoară, în perioada 4-9 septembrie la Sibiu, pentru prima dată într-o țară majoritar ortodoxă. (www.newsin.com)

² Comuniunea implică Taina Euharistiei, Împărtășirea, cuminecarea din același potir, pentru aceasta fiind necesară mărturisirea aceleiași credințe. Dialogul ecumenic caută să convergă înspre comuniune totală.

³ Asta e traducerea termenului ecumenic. Termenul provine de la grecescul „oikumene”, care înseamnă *a toată lumea*. Istoria Creștinismului a cunoscut șapte Sinoade Ecumenice, ședințe a tuturor episcopilor care s-au ținut datorită unor nevoi importante din viața Bisericii Creștinismului.

⁴ Descrierea pe larg a expunerii apare în broșura tipărită „*Elemente de ecumenism în satul românesc*”, Editura „ASTRA MUSEUM”, Sibiu, 2007.

interiorul lui „acasă” este întotdeauna oglinda sufletului celui care-o locuiește. În satul românesc, imediat se observă apartenența religioasă a unui om în funcție de cum arată interiorul casei în care locuiește. Iar faptul că dincolo de a observa aceste diferențe, oamenii, în satul românesc, își trec pragurile unii altora trăind în armonie, dovedesc cea mai limpede expresie a ecumenismului.

3. *Tâmplarul ecumenic*. Există astfel de oameni, care dincolo de a face un lucru pentru bani, realizează fără să-și dea seama legături, pe care nu le realizează de-a lungul anilor organizații internaționale. Într-un sat din Mărginimea Sibiului, un tâmplar ortodox i-a făcut o fereastră unui consătean catolic. Fereastră se deschidea spre uliță, iar primul lucru pe care-l vedea acesta, era casa vecinului. Vecinul era baptist. Când a ars casa baptistul a fost primul care a văzut fumul...

4. *La Cina cea de Taină*, Iisus Hristos a dăruit ucenicilor Trupul și Sângele Său, în materia pâinii și a vinului. Cele două elemente sunt simboluri ale unității în viața de zi cu zi, iar prin consacrarea din timpul Liturghiei se prefac în Trupul și Sângele Lui Hristos, Fiul Lui Dumnezeu Cel unic. Adevărata unitate acesta va fi, când toți oamenii se vor împărtăși din același potir. Adică se va sluji o singură liturghie. În liturghie, spre împărtășire se merge treptat, este mai întâi mărturisită credința, prin Crez, apoi se manifestă iubirea, prin sărutul păcii (acel ritual pe care-l fac preoții înainte de Crez, de a-și da mâna și a-și săruta umerii, în vechime, îl făceau toți cei care participau la liturghie), urmează apoi sfințirea elementelor, a pâinii și a vinului, apoi împărtășirea preoților mai întâi, pe urmă a credincioșilor... pentru a te împărtăși, mai întâi trebuie să fi cu sufletul curat, pentru a fi cu sufletul curat trebuie să-ți ceri iertare dacă ai greșit, cu alte cuvinte să fi împăcat cu cei din jurul tău și cu cei din jurul jurului tău chiar dacă nu au aceeași mărturisire de credință... Există un singur judecător, Dumnezeu.

5. *Venirea Lui Hristos în lume*, întruparea Fiului Lui Dumnezeu, a făcut posibilă îndumnezeirea omului. Un om îndumnezeit este un om care îi urmează Lui, care primește Harul Lui. Hristos prin învățătura Lui a deschis drumurile spre marea unitate. Pentru că destinul istoriei este în mâinile Lui, toată puterea dăruindu-i-se Lui, așa cum a spus după Înviere. Toate la El trebuie să ajungă. Vasile Voiculescu, într-o povestire, spune, că într-un sat de oameni săraci deplin, vine un străin. Un străin care cere pe la poarta fiecăruia, ceva de mâncare. Pentru că oamenii se știau săraci, acesta, nu primește nimic de nicăieri. În centrul satului, însă, într-un ceaun, pune la fiert în apă un bolovan. Se strâng copii, iar despre lucrarea „nebunului” află tot satul. Apa deja clocotea, iar aceștia de jur împrejurul focului se uitau mirați. Străinul cere fiecăruia să aducă ce mai are pe acasă. Unul aduce o ceapă, altul o bucată de slănină, altul un pătrunjel, altul îl aduce pe altul și tot așa. Toate „ingredientele” sunt puse lângă bolovan. În final toți mănâncă din ciorba teribil de bună. Străinul și lucrarea lui seamănă foarte mult cu Hristos și opera Sa. Unitatea își găsește astfel expresie atunci când, ascultând de îndemnul divin, sunt puse la un loc toate cele bune ale oamenilor, din amestecul cărora se pot bucura pe deplin toți. În satul românesc adeseori se întâmplă așa. Necazurile mari sunt trecute de împreună lucrare a întregii comunități. Un incendiu este stins de mâinile tuturor, indiferent de confesiune.

6. Unul din cele mai profunde acte sacre din lumea satului românesc, „*facerea pâinii*”, este un act ecumenic. Apartine tuturor, toți oamenii mănâncă pâine, iar pâinea devine la liturghie Trupul Lui Hristos. Facerea pâinii este începutul comuniunii tuturor. Este un fapt ecumenic. Procesul se întinde pe timpul unui an, de la semănat în vremea toamnei, la secerat în timpul verii, apoi măcinat, apoi plămădirea aluatului și coacerea acestuia în cuptor. Seceratul, cu ceva vreme înainte, era opera unei comunități întregi. În unele sate la finalul seceratului, din cele mai frumoase spice se făcea o cruce, o cruce care se numea „buzdugan”, de unde și numele de „obiceiul buzduganului”. Buzduganul înfipt într-o pâine-i strângea în jurul lui pe toți membrii comunității.

Un anume fel de pâine este dusă la altar, în duminici și sărbători. Această ofrandă devine Trupul Domnului, în timpul liturghiei. Iar trupul Domnului, se dăruiește tuturor celor vrednici pentru împărtășire. Împărtășirea tuturor devine comuniune deplină. Expresia acestei comuniuni, sau a invitației la comuniune este reprezentată iconografic în portalurile de la intrarea în naosul bisericilor vechi din Transilvania, dar și în icoana pe sticlă intitulată „Teasc” sau „Iisus Hristos cu vița de vie”. În icoana amintită, Hristos șade pe un teasc oriental, stilizat în maniera picturii pe sticlă românești, adeseori semănând cu o ladă de zestre, din coasta Lui iese un fir de viță de vie, încărcat cu struguri. Hristos îi stoarce în potirul așezat lângă El. În spatele Lui se află crucea răstignirii. Icoana este unică în spațiul iconografic bizantin, fiind una din cele mai reușite reprezentări ale esenței Liturghiei. Invitația la, și împărtășirea cu Trupul și Sângele Lui Hristos.

7. *Clopotele*. În satele românești de demult nu au existat întotdeauna clopote. Oamenii săraci nu-și permiteau să cumpere clopote, cel mai des erau folosite tocile, clopote de lemn sau simandre, cum li se spune în anumite locuri. Rolul clopotelor, în satul românesc, este să dea de veste. Sunt așezate în turle pentru ca sunetul lor să ajungă până departe, iar vremea la care sună este bine stabilită. Clopotele bat de fiecare dată la apusul soarelui, la ceas de vecernie (slujba de seară în bisericile ortodoxe) dinaintea zilelor de sărbătoare, înaintea slujbelor din zilele de sărbătoare sau când din lume pleacă cineva, timp de trei zile, seara, dimineața și la amiază.

Sunetul clopotelor nu ține de confesiune, el trece peste toate gardurile și zidurile, toată comunitatea află mesajul. Mesajul clopotelor, întotdeauna este ecumenic, se adresează tuturor, la fel cum o face toaca.

8. *Masa raiului*. În iconografia pe sticlă din Transilvania, există o icoană, care se numește „Masa raiului”. Se intersectează două drepte paralele cu alte două drepte paralele, rezultând cinci romburi. Centrul rombului din mijloc este centrul icoanei, aici fiind pictată o floare. În celelalte romburi în sensul acelor de ceasornic este reprezentată Fecioara Maria, Iisus Hristos, Sfânta Paraschiva și uneori Sfântul Ioan Botezătorul, alteori un ierarh. În partea de sus este reprezentat Dumnezeu Tatăl binecuvântând, iar de jur împrejur îngeri. Mesajul icoanei este invitația tuturor la masa din rai, așa cum și colindul sau doina românească o face...

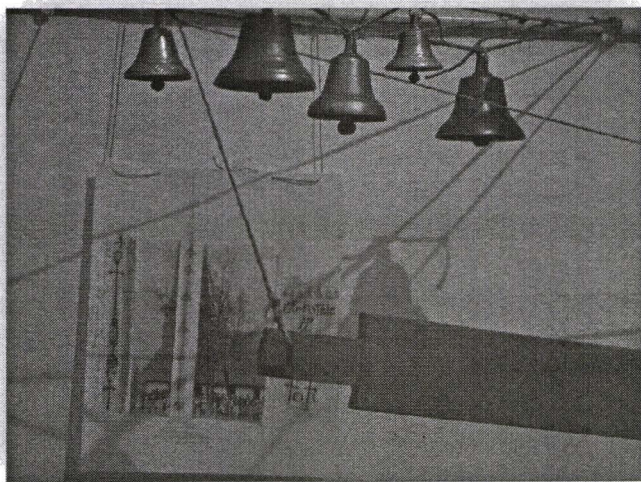
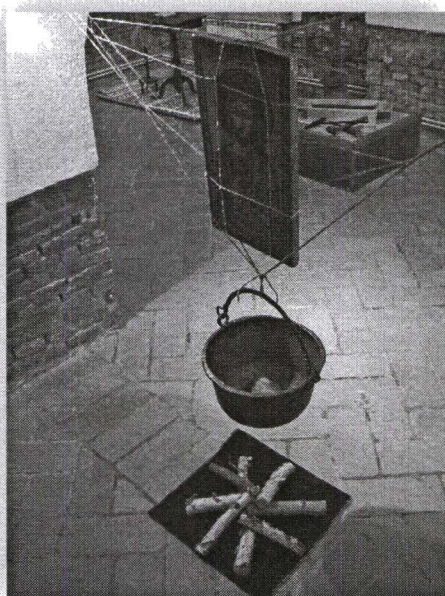
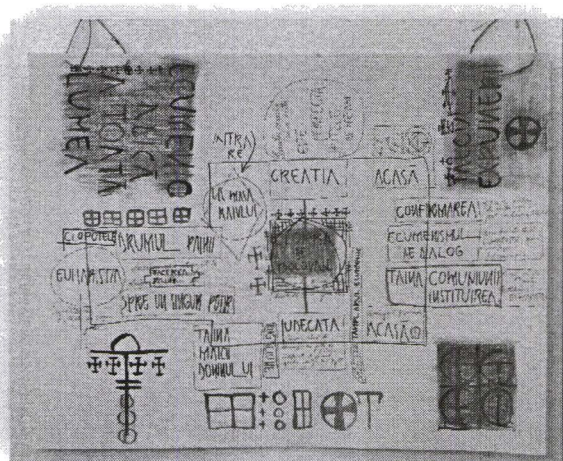
Să fim la un loc cu Dumnezeu.

ECUMENICAL ELEMENTS IN THE ROMANIAN VILLAGE

The paper states that ecumenism is not only a simple religious movement but it is the very essence of the existence for the Romanian village, in particular for Mărginimea Sibiului, a distinctive ethnographical and spiritual geographical area. The villages, their inhabitants although of different ethnic groups and different denominations they lived altogether in a harmony, and the social life with all its elements was fulfilled in the first place. Each group has preserved its features and religious conflicts did not exist. The author underlines the fact that social conflicts can appear anywhere, in any community, no matter of their denomination.

Among the elements of man's everyday life in the Romanian village there are also to be found elements that can suggest the co-habitation, no matter of the religious status. Some of these elements are: the cart-wheel, the bread, the bells, the table.

**Imagini din expoziția
Elemente
de ecumenism
în satul românesc**